

Brain-be

Belgian Research Action through Interdisciplinary Networks

POLICY BRIEF

Policy Brief nr.5-FAR-NL

FAR – Folk, Authorities and Radicalisation (workpackage 3): Ontwikkeling van een geïntegreerde gegevensbank voor het bestuderen van de strafrechtelijke trajecten van radicalen

Na de terroristische aanslagen in Parijs en Brussel heeft België zijn beleid en wettelijk arsenaal met het oog op de bestrijding en preventie van radicalisering en terrorisme aangescherpt. Het onderzoeksproject FAR had als doel het begrip 'radicalisering' in vraag te stellen en het beleid en haar effecten te onderzoeken vanuit drie analyseniveaus: macro-, meso- en microsociologisch. Het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC) was verantwoordelijk voor het microsociologische niveau, waarvoor drie specifieke doelstellingen werden geformuleerd: (1) een analyse van de evolutie van de registratiesystemen van het Belgische strafrechtsbedelingsstelsel (SRBS) in een poging het fenomeen radicalisering te vatten, (2) de bestudering van de kenmerken en de strafrechtelijke trajecten van personen die door de overheid als radicaal worden beschouwd en (3) de bestudering van de effecten van de interactie tussen als radicaal beschouwde personen en het SRBS.

Deze synthesesnota heeft betrekking op de tweede doelstelling in het kader waarvan de individuele en strafrechtelijke trajecten worden beschreven van een steekproef van individuen die door de Federale Politie en het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD) als radicalen worden gekwalificeerd. Daartoe werd ten eerste een gegevensbank ontwikkeld op basis van verschillende extracties van de voornaamste gegevensbanken van het Belgische strafrechtsbedelingsstelsel (SRBS). De eerste exploitatie van deze gegevensbank toont aan of de individuen van de steekproef al dan niet aanwezig zijn in de verschillende SRBS-gegevensbanken.

Onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen omtrent deze tweede doelstelling zijn:

- Hoeveel individuen zijn betrokken bij dit fenomeen?
- In welke registratiesystemen van het Belgische strafrechtsbedelingsstelsel zijn ze geregistreerd?
- Wat zijn hun socio-biografische kenmerken?
- Hebben ze een strafblad? Wat is in voorkomend geval hun strafrechtelijk traject?

Voornaamste bevindingen

Om deze onderzoeksvragen te beantwoorden, werd een Databank met Geïntegreerde en Historische Gegevens (DGHG) ontwikkeld op basis van de registraties van personen die door de Federale Politie en het OCAD als radicalen waren geïdentificeerd, gekoppeld aan registraties in

BRAIN-be

Het onderzoek 'Folks, Authorities and Radicalism: between polarization and social construction' (FAR) wordt gefinancierd in het kader van het [BRAIN-be](#)-programma van het Federaal Wetenschapsbeleid (BELSPO).

BRAIN-be is een meerjarig onderzoeksprogramma dat in 2012 door BELSPO is gestart. Het versterkt de wetenschappelijke basis voor

de belangrijkste databanken van het SRBS (bv. vervolgingen, veroordelingen en gevangenisstraffen).

De exploitatie van de DGHG is gebaseerd op 19641 personen die als radicalen zijn geïdentificeerd (hierna "de steekproef" genoemd). De steekproef bestaat hoofdzakelijk uit mannen (87%) en Belgen (72%), van wie de helft tussen 28 en 45 jaar oud was op de datum van de gegevensextractie.

Van de personen in de steekproef kwamen er 862 voor op de OCAD-lijst van mensen die tussen 2016 en 2017 naar de Iraakse-Syrische gevechtszones vertrokken. Daarnaast waren er, tussen 2014 en 2017, 5665 betrokken bij een proces-verbaal in het kader van het thema radicalisering (bijvoorbeeld voor een strafbaar feit dat verband houdt met een terroristische groepering of een dreiging met een aanslag). Ten slotte werden, tussen 2002 en 2018, 1423 personen door de bestuurlijke politie opgevolgd omdat het waarschijnlijk werd geacht dat zij de openbare orde zouden verstoren (bijvoorbeeld krakers, leden van een extremistische groepering of risicovolle supporters van een voetbalclub).

Een analyse van individuele trajecten is theoretisch mogelijk door deze steekproef te koppelen aan andere beschikbare gegevensbronnen (bv. het Centraal Strafregister). Helaas is dit in de praktijk een moeilijke onderneming, omdat er geen unieke identificatiecode (zoals het rijksregisternummer [NRN]) beschikbaar is in de verschillende registratiesystemen, aan de hand waarvan kan worden gezegd dat het om dezelfde persoon gaat. We hebben een methodologie ontwikkeld om dit probleem op te lossen. Zo kon 50% van de personen in onze steekproef via het NRN gekoppeld worden aan een registratie in het Centraal Strafregister; en 1% op een andere manier (bijvoorbeeld een combinatie van achternaam, voornaam en geboortedatum), terwijl 56% via het NRN kon worden gekoppeld aan een registratie in het registratiesysteem van het Openbaar Ministerie en 17% op een andere manier. Voor 19% van de personen kon een link met de jeugdparquetten worden gelegd (via een andere weg dan het NRN). De aldus verkregen cijfers zijn minder betrouwbaar dan die van het Centraal Strafregister. Bovendien zijn dergelijke cijfers afhankelijk van de gebruikte methodologie (d.w.z. de gebruikte keuzes en parameters). Verdere analyse is nodig om deze verbanden te onderzoeken en zo de trajecten van de betrokken personen te reconstrueren, maar ook om de invloed van methodologische keuzes op de verkregen cijfers te meten. Op dit moment kunnen we op basis van onze cijfers de hypothese van het verband tussen criminaliteit en radicalisering, die soms in de literatuur wordt aangetroffen, nog niet verifiëren.

Een eerste analyse van individuele trajecten is gestart op een beperkte groep van 489 personen die tussen 2006 en 2020 in België veroordeeld zijn wegens terrorisme, en die te vinden zijn in de gegevens van het Centraal Strafregister. Er werd een methodologie ontwikkeld om de individuele trajecten te reconstrueren, voorgesteld als de opeenvolging van hun veroordelingen. De resultaten verstrekken uitgebreide informatie over de kenmerken, de antecedenten en de recidive (gedefinieerd als een nieuwe veroordeling) van deze 489 personen. Ongeveer de helft van hen (48%) was reeds veroordeeld vóór hun eerste veroordeling wegens terrorisme, meestal voor verkeersovertredingen (1231 veroordelingen), niet-gewelddadige vermogensdelicten (340 veroordelingen) en geweld tegen personen (187 veroordelingen).

Als we bovendien uitgaan van een minimale observatieperiode van vijf jaar (gebruikelijk in de literatuur) na de eerste veroordeling wegens terrorisme - waarin de betrokkene waarschijnlijk zal recidiveren - beperkt dit de berekening tot de 62 personen die tussen 2006 en 2014 zijn veroordeeld. In dit geval stellen wij vast dat 44% van hen opnieuw is veroordeeld voor een strafbaar feit (d.w.z. een misdrijf van eender welke aard, met inbegrip van terrorisme). Wordt deze observatieperiode van vijf jaar buiten beschouwing gelaten, dan daalt het percentage veroordelingen kunstmatig tot 23%. In het algemeen geldt voor de gehele steekproef (n = 489) dat driekwart van hen recidiveert binnen twee of drie jaar na hun eerste veroordeling voor terrorisme. Verdere analyse, met inbegrip van andere DGHG-gegevens, zal nodig zijn om de kwaliteit van deze cijfers te verbeteren. Door bijvoorbeeld aan de veroordelingstrajecten de duur van de gevangenisstraf toe te voegen, zal het mogelijk zijn rekening te houden met perioden waarin

de beleidsontwikkeling, de strategie en het potentieel van de Federale Wetenschappelijke Instellingen (FWI's).

BRAIN-be ondersteunt single-, partner- of netwerkprojecten van 2 of 4 jaar. De projectselectie is gebaseerd op wetenschappelijke excellentie en het bereiken van nationale of internationale onderzoeksprioriteiten, evenals op federale beleidsbehoeften.

BRAIN-be bestrijkt een breed spectrum van thematisch onderzoek, variërend van biowetenschappen tot cultureel erfgoedbeheer tot een aantal maatschappelijke uitdagingen.

Het FAR-project werd gecoördineerd door het Centre d'Étude de la Vie Politique (CEVIPOL) van de Université Libre de Bruxelles (ULB) en werd uitgevoerd in samenwerking met het Interculturalism, Migration and Minorities Research Centre (IMMRC) van de Katholieke Universiteit Leuven (KU Leuven) en de Operationele Directie Criminologie van het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC).

de betrokkene in feite niet in staat was opnieuw een strafbaar feit te plegen. Deze opmerkingen illustreren nogmaals de invloed van de gebruikte methodologie op statistische berekeningen.

Conclusie en aanbevelingen

Om een geïntegreerde gegevensbank te ontwikkelen voor de reconstructie van de individuele of strafrechtelijke trajecten van individuen die betrokken zijn bij het fenomeen radicalisering zoals opgevat door de openbare overheden, werd informatie uit verschillende gegevensbanken van het SRBS verzameld met de bedoeling een verband te leggen tussen de geregistreerde gegevens die geacht worden tot dezelfde persoon te behoren. Die poging werd bemoeilijkt door de afwezigheid van een unieke identicator die de verkregen extracties van gegevensbanken gemeen hebben.

Bovendien blijft het verwezenlijken van criminologische studies op basis van de SRBS-gegevensbanken moeilijk, niet alleen vanwege de complexiteit van de registratiesystemen, maar ook vanwege de vereiste procedures om toegang te krijgen tot de gegevens. Er is een structurele oplossing nodig om de haalbaarheid en duurzaamheid van zulke studies te waarborgen.

Er kunnen twee belangrijke aanbevelingen worden geformuleerd op basis van de vaststellingen:

- 1) De registratie van een unieke identicator voor de personen in de strafrechtelijke gegevensbanken zou moeten worden gesystematiseerd om te beantwoorden aan de administratieve, operationele en wetenschappelijke doelstellingen waarbij personen moeten worden geïdentificeerd.
- 2) Vanuit een wettelijk standpunt zou in duurzame exploitatiemogelijkheden van de strafrechtelijke gegevensbanken voor wetenschappelijke, statistische en historische doeleinden moeten worden voorzien. Thans wordt het gebruik ervan bijna uitsluitend vanuit een administratief of operationeel oogpunt beschouwd.

Lees meer

JEUNIAUX, P., MINE, B. & DETRY, I. (2022). Ontwikkeling van een geïntegreerde gegevensbank voor het bestuderen van de strafrechtelijke trajecten van radicalen. Onderzoeksrapport van het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, operationele directie Criminologie, Collectie van onderzoeksrapporten en onderzoeksnota's, te verschijnen.

MINE, B., JEUNIAUX, P., DETRY, I. (2021b), Description et mise en perspective des données de police administrative relatives aux personnes, groupements et phénomènes à suivre, *Revue de droit pénal et de criminologie*, 6, blz. 607-633.

<https://www.jurisquare.be/fr/journal/rdpc/2021-6/chronique-de-criminologie-description-et-mise-en-perspective-des-donnees-de-police-administrative-re/>

MINE, B., JEUNIAUX, P., DETRY, I. (2021a), 'La récidive et les carrières criminelles des personnes condamnées pour terrorisme en Belgique', in B. MINE, *La récidive et les carrières criminelles en Belgique*, Col. Les Cahiers du Groupe d'Études sur les Politiques de Sécurité, Politeia, Brussel, blz. 117-160.

<https://politeia.be/fr/publications/276892-la+recidive+et+les+carrieres+criminelles+en+belgique+papier+sans+abonnement>

Contact

Jeuniaux Patrick

Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC) / Operationele Directie Criminologie

e-mail: patrick.jeuniaux@just.fgov.be